

Handläggare: Solveig Blid
Telefon: 08-508 10 320

Till
Östermalms stadsdelsnämnd

Remiss om ersättningsystem och handläggning avseende LSS

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Alex Saednia
tf avdelningschef

Sammanfattning

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att valfrihetssystem inom en rad insatser inom lag om service och särskilt stöd till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas fr.o.m. 2009-07-01. Kommunstyrelsen gavs i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildas val, ta fram ett ersättningsystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Stadsledningskontoret har utformat ett förslag omfattande LSS-insatser för personer aktuella inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Ärendet innehåller stadsledningskontorets förslag på den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildas val. Förslaget omfattar en beskrivning av den process som ska gälla för den enskildes val, i valfrihetssystemet, samt tydliggörande av de roller som inblandade parter har i processen. Ärendet innehåller också ett förslag till LSS-peng. Förslaget innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor, och att staden, genom en central funktion, får en stadstäckande information om behov, önskemål och i valfrihetssystemet ingående boenden.

Stadsdelsnämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen avseende det av stadsledningskontorets förnyelseavdelning utarbetade förslaget. Remisstiden sträcker sig till 2008-08-30.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Socialtjänsten. Handikapprådets ledamöter har getts möjlighet att yttra sig över förslaget, synpunkterna redovisas nedan under punkten ”Handikapprådets synpunkter”.

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att valfrihetssystem inom en rad insatser inom lag om service och särskilt stöd till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas fr.o.m. 2009-07-01.

I samband med beslutet om införande gavs kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildas val. I uppdraget ingick också att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Ärendet innehåller stadsledningskontorets förslag på den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildas val. Förslaget omfattar en beskrivning av den process som ska gälla för den enskildes val, i valfrihetssystemet, samt tydliggörande av de roller som inblandade parter har i processen. I förslaget ingår insatser för personer aktuella inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Ärendet innehåller också ett förslag till LSS-peng, som följer nivåerna i det befintliga resursfördelningssystemet och utgår från schablonerna i fördelningssystemet.

Innebörden av förslaget är att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor, och att staden, genom en central funktion, får en stadstäckande information om de enskildas behov och önskemål samt alla boenden som ingår i valfrihetssystemet.

Stadsdelsnämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen avseende det av stadsledningskontorets förnyelseavdelning utarbetade förslaget. Remisstiden sträcker sig till 2008-08-30.

Stadsledningskontorets förslag

Beskrivningen av nuläget, som följer, bygger till stor del på resultat av den pågående utredningen om förmedlingsgruppens arbete.

Idag finns inga stadsövergripande riktlinjer eller rutiner för processen från att den enskilde framför önskemål om insats till att insatsen verkställs.

REMISS ANGÄENDE ERSÄTTNINGSSYSTEM

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 08-508 10 000. Fax 08-508 10 099
solveig.blid@ostermalm.stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm

Nuvarande processer

Gällande insatserna *daglig verksamhet och korttidsboende* ser handlägningsprocessen ser till en början i stort set likadan ut, den enskilde vänder sig till en biståndshandläggare i sin stadsdel, som genomför utredning och fattar biståndsbeslut.

För daglig verksamhet erbjuds den enskilde i regel plats på en daglig verksamhet i den egna stadsdelen. Om det finns behov av en särskild inriktning kan den enskilde beviljas plats på verksamhet i annan stadsdel.

För korttidsboende är andelen utförare i enskild regi ca 70 %. Socialtjänstförvaltningen tillhandahåller avtalsregister med upphandlade leverantörer.

För båda insatserna saknas sammanställning av insatsernas inriktning och profil. Biståndshandläggarens, eller den enskildes, kunskap om alternativ, inriktning och profil är avgörande för vilken insats som erbjuds eller var den är belägen.

Insatsen bostad med särskild service för barn föregås i regel av en lång process, bl.a. inkluderande dialog mellan biståndshandläggare och föräldrar. Erfarenheten är att det i staden inte finns standardiserade rutiner och förfaringsätt för denna insats.

Gällande insatsen *bostad med särskild service för vuxna* finns fyra lokala förmedlingsgrupper som erbjuder bostad med särskild service enligt LSS, till personer med funktionsnedsättning som ingår i personkrets 1 och 2.

Den enskilde vänder sig i regel till sin stadsdelsförvaltning och uttrycker ett framtida behov av lägenhet i bostad med särskild service eller, om behovet av bostad är nära förestående, gör en formell ansökan om bostad. En formell ansökan utreds och beslut om bistånd till boende fattas eller avslås. Ansökan om bostad och notering av framtida behov av bostad anmäls till förmedlingsgruppen.

Metoderna för att kategorisera ansökningar och kartlägga behov utefter olika kriterier skiljer sig i viss mån mellan de olika förmedlingsgrupperna. Förmedlingsgrupperna har också olika rutiner gällande hur de enskilda erbjuds lägenhet. Förmedlingsgrupperna förmedlar endast platser i boenden där staden är huvudman. Förmedling till boenden som driv i privat regi handläggs av den enskilda stadsdelen, utan förmedlingsgruppens medverkan.

Kommentarer

I samtliga av ovan nämnda processer är utförarens roll mycket begränsad. De utförare som stadsledningskontoret varit i kontakt med efterlyser en bättre dialog mellan beställare, förmedlingsgrupp och utförare.

I ett valfrihetssystem ska alla, så långt det är möjligt, ges samma förutsättningar. Lagen ställer också krav på att alla kommuninvånare ska ges lika behandling. I staden ser processerna olika ut, beroende på vilken stadsdelsnämnd den enskilde tillhör, på kunskap och erfarenhet hos förmedlingsgrupperna och hos de enskilda handläggarna. Systemet med fyra förmedlingsgrupper innebär ett lokalt syn- och arbetssätt.

Det saknas idag lättillgänglig stadsövergripande information om vilka verksamheter som finns att tillgå och deras inriktning m.m.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret framhåller i sitt förslag att ett standardiserat förfaringsätt för handläggning av ansökningar och dokumentation av den enskildes behov måste utarbetas. Det måste också tas fram rutiner för kartläggning av framtida behov av bostad och andra insatser.

Den enskilde ska ges information om vad det innebär att lämna en ansökan eller få ett framtida behov kartlagt, hur den fortsatta processen ser ut, med tidsramar och olika steg. Både omedelbara behov av bostad och framtida önskemål ska fångas upp. Enligt stadens riktlinje ska bostad erbjudas inom tre månader.

Information om alla alternativ i valfrihetssystemet måste sammanställas och göras tillgängligt. En sammanhållen funktion bör skapas, med överblick över både utbud och efterfrågan.

Förslag finns om att avveckla de fyra förmedlingsgrupperna och ersätta dem med en permanent stadsövergripande grupp. Den centrala förmedlingsgruppen ska vara den förmedlande länken mellan utbud och efterfrågan och vara expert på alla boenden och dagliga verksamheter som ingår i valfrihetssystemet.

Ett planerings- och rapportsystem ska tas fram till hjälp för den centrala förmedlingsgruppen, som också ska föra en kontinuerlig dialog med alla utförare som ingår i valfrihetssystemet och ha aktuell information om verksamheterna. Den centrala förmedlingsgruppen förläggs enligt förslaget till socialtjänstnämnden.

Förmedlingsgruppen ska utgöra ett stöd åt både den enskilde och biståndshandläggarna och bl.a. vara behjälplig i att boka tider för besök hos de olika enheterna. Den lokala biståndshandläggaren, som har huvudansvar, ska vara behjälplig i den utsträckning den enskilde önskar.

Utföraren ska inte kunna neka en enskild person plats.

Stadsledningskontorets förslag på ny process av handläggningen av den enskildes val av boende

- Den enskilde vänder sig till sin stadsdel med önskemål om boende
- Den enskilde informeras av sin biståndshandläggare om den fortsatta processen, steg för steg och vilka tidsramar som gäller
- Den enskilde meddelar antingen ett framtida behov eller kommer med en formell ansökan
- Den enskilde fyller i formulär, i vilket behov och önskemål uttrycks
- Informationen förmedlas till den centrala förmedlingsgruppen
- Den centrala förmedlingsgruppen matchar informationen om den enskildes behov och önskemål med information om alla i systemet ingående boenden
- Den centrala förmedlingsgruppen återkommer, med beroende på omständigheterna, antingen
 - a) Vid ansökan: Erbjudande och information om möjliga alternativ (som regel inom tre månader)
 - b) Vid kartläggning: En lägesbeskrivning och prognos (inom en månad)
- Om erbjudande:
 - a) Betänketid om två veckor
 - b) Möjlighet att besöka bostäderna
- Den enskilde gör sitt val

Parallell process

Utföraren inkommer med information om boendet och för därutöver en löpande dialog med den centrala förmedlingsgruppen

Övriga insatstyper

Övriga insatser som kommer att ingå i valfrihetssystemet omfattas inte av samma komplicerade val- och förmedlingsprocedur. Den centrala förmedlingsgruppens roll för dessa insatser är framförallt att förvalta det system där samtliga verksamheter och boenden finns redovisade. Informationen kan tillgängliggöras publikt, t.ex. via Internet, till skillnad mot lägenheter i grupp- och serviceboenden, som är att betrakta som de enskildas egna bostäder. Även korttidsboenden har en specifik nischning, vilket måste framgå i informationen till den enskilde.

Stadsledningskontorets sammanfattande bedömning

Stadsledningskontorets förslag till process för den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS kan redovisas som ett val i två steg:

1. Den enskilde får möjlighet att uttrycka sina önskemål
2. Den enskilde får välja mellan de alternativ, som bl.a. utifrån givna önskemål, valts ut av den centrala förmedlingsgruppen.

Förslaget bedöms ge en avsevärt utökad valfrihet för den enskilde, ge alla i staden samma förutsättningar, ge en samlad överblick av behov och utbud, innebära en mer effektiv hantering, ge utföraren möjlighet att anpassas sina verksamheter, innebära högre grad av återkoppling och fasta tidsramar och därmed innebära högre trygghet för den enskilde m.m.

Nuvarande ersättningssystem

Medel för omsorgen om personer med funktionsnedsättning fördelas i dagsläget till stadsdelsnämnderna på följande sätt.

- Fast anslag
- Prestationsrelaterat anslag
- Ersättning för personlig assistans (de första 20 timmarna)
- Särskilt riktat anslag

I det aktuella ärendet berörs bara det prestationsrelaterade anslaget, som är kopplat till en nivåbedömning av den enskildes behov. Socialtjänstförvaltningens bedömningskansli gör nivåbedömningen som faller ut i en schablon, som betalas ut till stadsdelsnämnderna. Nivåfördelningen avläses två gånger per år och kan leda till budgetjusteringar i samband med tertialrapporterna. Nivåersättningarna är en metod att fördela medel till stadsdelsnämnderna, inte en riktad peng till den enskilde.

Idag omfattar schablonen samtliga kostnader för insatsernas utförande. Stadsdelsnämnderna gör ett avdrag för administration och politisk ledning och fördelar sen resurserna till utförarna. Alla insatser enligt LSS är avgiftsfria, egenavgifter utgår för hyra och kost. Ersättning för vaken nattbemanning ersätts utöver nivåerna. Särskild redovisning, d.v.s. ersättning för den faktiska kostnaden för permanentboende och daglig verksamhet, kan utgå för personer med stora omsorgsbehov.

REMISS ANGÄENDE ERSÄTTNINGSSYSTEM

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 08-508 10 000. Fax 08-508 10 099
solveig.blid@ostermalm.stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm

Stadsledningskontorets förslag till LSS-peng

Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna. Förslaget innebär fasta ersättningar utifrån nivåer som grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder.

Ersättningen ska täcka alla utförarens kostnader, inklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För privata verksamheter, som inte är att betrakta som entreprenader, utgår även en lokalpeng. Stadsdelsnämnderna ska betala den av fullmäktige beslutade ersättningen för omsorgsinsatsen till den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats.

I den föreslagna ersättningsmodellen görs ett avdrag på 5 % av schablonen, för myndighetsutövning och politisk ledning. Dessutom föreslås ett avdrag för gemensamhetslokaler. Återstående resurser, den s.k. LSS-pengen, tilldelas den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats.

Lokalkostnader

Kostnader för gemensamhetslokaler föreslås inte ingå i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt när det gäller egen regi och entreprenader. Avdrag för en lokalschablon föreslås för att centralt kunna bekosta gemensamhetslokaler.

Enskilt drivna verksamheter som finns med på stadens avtal föreslås få en fast schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden. Hanteringen av lokalkostnader ska utvärderas efter två år.

Inom verksamheten *servicebostad* görs inget schablonavdrag för lokalkostnader eftersom denna verksamhet inte har några gemensamhetslokaler.

Gällande *gruppboende och barnboende* föreslås att schablon betalas för gemensamhetslokaler, till enskilt drivna verksamheter, med 120 kr/dygn och plats. För utförare i egen regi föreslås samma hantering som idag, d.v.s. att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden.

För *daglig verksamhet* föreslås att schablon betalas för lokalhyra, till enskilt drivna verksamheter, med 140 kr/dag och heltidsplats samt 112 kr/dag och deltidsplats. För utförare i egen regi föreslås samma hantering som idag, d.v.s. att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden.

REMISS ANGÄENDE ERSÄTTNINGSSYSTEM

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 08-508 10 000. Fax 08-508 10 099
solveig.blid@ostermalm.stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm

För *korttidshem* föreslås att schablon betalas för lokalhyra, till enskilt drivna verksamheter, med 250 kr/dygn och plats. För utförare i egen regi föreslås samma hantering som idag, d.v.s. att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. Att den genomsnittliga kostnaden för lokalhyra är betydligt högre avseende korttidshem än gruppbostad beror på att den enskilde inte betalar någon hyra för rum/lägenhet vilket innebär att hela hyreskostnaden ska betalas av utföraren.

Momskompensation

Momskompensation föreslås på 5,4 % för privata utförare som inte har möjlighet till momsavdrag på samma sätt som kommunala utförare har. Denna kompensation utgår även i dagsläget.

Konsekvensbeskrivning

Införande av en LSS-peng innebär att lika förutsättningar ges för att bedriva vård- och omsorg, oavsett regiform. Pengen ska täcka kostnader för omsorgsinsatsen och är lika för alla utförare inom valfrihetssystemet. Inget utrymme kommer att ges för diskussion om vad ersättningen ska täcka. LSS-pengen kommer att utgå till den verksamhet där brukaren får sin insats utförd.

Ambitionen är att ersättningssystemet skapa en schablon som utgör ett genomsnitt av kostnader för gemensamhetsytor i olika stadsdelar och verksamheter. Stadsdelsnämnderna kommer att ha möjlighet att utjämna skillnader mellan olika verksamheters högre och lägre hyror. Vid försäljning till annan stadsdelsnämnd får den säljande stadsdelsnämnden ersättning enligt beslutad LSS-peng plus den faktiska kostnaden för hyra.

Förslaget innebär att varje stadsdelsnämnd måste anpassa nuvarande system till pengnivån, vilket innebär både en förändrad ersättningsnivå till utförarenheter och en förändring av den andel av schablonen som stadsdelsnämnden kan använda till övergripande myndighetsutövning m.m.

Tomgångsersättning

Alla utförare föreslås att under max en månad få ersättning till 75 % av beviljad nivå, vid flytt eller dödsfall. Om en plats tas i anspråk under denna tid upphör tomgångsersättningen och utföraren får nivåersättning utifrån den boendes nivåbedömning. Utföraren får ersättning för de dagar platsen är belagd.

Resor till och från daglig verksamhet

Tanken med nuvarande system för ersättning för resor till daglig verksamhet är att beslut ska fattas om den verksamhet som är mest lämplig, utan att koppling görs

till kostnaden för resor. Det nya förslaget till peng innebär att resekostnaden inte ingår i peng utan bekostas av köpande stadsdelsnämnd. En konsekvens av valfriheten kan bli att transportkostnaderna för daglig verksamhet ökar. Kostnadsutvecklingen avseende resorna ska följas upp noggrant.

Särskild redovisning, bostad med särskild service

För personer med mycket omfattande omsorgsbehov kan stadsdelsnämnden lämna ansökan om att få lämna särskild redovisning för att få kostnadstäckning. Den särskilda ersättningen utgår inte i någon specifik nivå.

Stimulansbidrag

Det stimulansbidrag som kan sökas av stadsdelsnämnderna från kommunfullmäktige, föreslås, genom ändring av reglerna, även kunna sökas av enskilt drivna verksamheter, för att skapa samma förutsättningar för alla utförare inom samma verksamhetsområde.

Årliga beslut om LSS-peng

Förslaget innebär att LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med ytterligare ett fast avdrag för hyreskostnaden. Pengen ska gälla alla enheter som drivs i egen regi samt alla enskilt drivna verksamheter som finns med på ramavtal, i enlighet med den föreslagna Lagen om valfrihetssystem (LOV).

De entreprenadupphandlingar som genomförs bör ha långa avtalsperioder med möjlighet att med kortare intervaller säga upp avtalen, ifall kommunfullmäktige fattar beslut om pengnivån som innebär större förändringar av förutsättningarna.

Förvaltningens synpunkter

Förslaget på ny process i handläggningen är enligt förvaltningens bedömning heltäckande och tydlig. Den innebär samma rutiner, större enhetlighet och i ett stadsperspektiv mera lika process för invånare i hela staden, vilket är positivt. Förslaget innebär också en bättre och mer överskådlig process för brukaren.

Förvaltningen är positiv till att ta bort de lokala förmedlingsgrupperna. Att ha flera förmedlingsgrupper ger utrymme för olika rutiner och bedömningar utifrån samma situation och det korrelerar inte med likställighet och valfrihet.

Den nivå som anges i förslaget, 95 % av schablonen, bedömer förvaltningen vara rimlig.

Systemet med möjlighet att ansöka om att få lämna särskild redovisning, ställer sig förvaltningen positiv till. Det är nödvändigt att behålla systemet med möjlighet till full kostnadstäckning i dessa ärenden. Det är nödvändigt för att kunna erbjuda de enskilda brukarna erforderlig vård.

Förvaltningen stödjer också förslaget att behålla systemet med momscompensation för privata utförare.

Gällande förslaget om att stadsdelsnämnderna ska bekosta resekostnaden för resor till och från daglig verksamhet, utanför LSS-pengen, vill förvaltningen understryka vikten av att noggrant följa upp kostnadsvecklingen. Dessa resor utgör i dagsläget en förhållandevis stor andel av den totala kostnaden för daglig verksamhet. Det är viktigt att inte släppa frågan och nödvändigt att göra en analys av resekostnader i förhållande till övriga kostnader och bedöma rimligheten av dessa, i proportion till själva insatsen.

Följande frågor ställer sig förvaltningen utifrån förslaget:

- Vem ansvarar i de fall då beslutet inte går att verkställa inom de 3 månader som är fastställt inom stadens riktlinjer, t.ex. p.g.a. ett speciellt krav/behov hos en brukare, och hur löses situationen?
- Hur handläggs ärenden där brukaren har så speciella behov som inte går att tillgodose inom valfrihetssystemet överhuvudtaget och vem ansvarar för att erbjuda insats samt verkställa beslutet?

Handikapprådets synpunkter

Handikapprådet bedömer att en central förmedlingsgrupp bör innebära samma rutiner och handläggning av ärenden oberoende var i staden man bor, vilket är en fördel, rent av en självklarhet, att det ska vara. För att detta ska fungera förutsätts att resurser inte rationaliseras bort för förmedlingsverksamheten.

Handikapprådet instämmer i förvaltningens frågeställningar, som är viktiga, inte minst ur den enskildes perspektiv och behov. Ansvaret måste klargöras.

En ytterligare fråga som handikapprådet ställer är vad som händer om en enskild person tackar nej till ett förslag som kommer från förmedlingskontoret. Finns möjligheten att tacka nej flera gånger, utan att tas bort ur systemet? Valfrihet för den enskilde måste ju kunna innebära möjligheten att säga nej till vissa erbjudanden.

En allmän fundering som kommer från handikapprådet gäller det betänkande som den statliga LSS-kommittén snart kommer med. Bör inte detta inväntas innan ett nytt förslag sätts i sjön? Förslaget kommer sannolikt att innebära vissa förändringar av dagens LSS-verksamhet.

Bilagor

1. Utdrag ur protokoll från kommunfullmäktige 2008-05-26
2. Förslag LSS-peng
3. Stadsledningskontorets förslag till ersättningssystem